

RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Očištění, rekonzervace a přetěsnění kašny se sochou Vratislava z Pernštejna na Vratislavově náměstí v Novém Městě na Moravě



OBJEDNAVATEL:

MĚSTO NOVÉ MĚSTO NA MORAVĚ
Vratislavovo nám. 103
592 31 Nové Město na Moravě

VYPRACOVAL:

MARTIN KOVAŘÍK
akad. sochař a restaurátor
U mostu č. 11
59202 Svratka
únor 2020

Obsah restaurátorského záměru

Lokalizace památky

Údaje o památce

Údaje o akci

Popis památky

Stav před restaurováním – restaurátorský průzkum

Vyhodnocení průzkumu, závěry

Koncepce restaurátorského zásahu

Návrh technologie restaurování a použitých materiálů

Přílohy: - fotodokumentace

Poznámka:

Na toto dílo se vztahuje autorskoprávní ochrana dle zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon).

V souladu s tímto zákonem je dílo duševním vlastnictvím autora a jeho užití je možné jen s autorovým svolením. Kopírování nebo vydání díla i jeho části (včetně fotodokumentace) je rovněž možné jen se svolením autora.

Při citování díla je povinné uvedení autora a názvu díla.

Lokalizace památky

Kraj: Vysočina

Obec: Nové Město na Moravě

Blížeji určení místa popisem: Vratislavovo náměstí, parc. č. 154

Rejstříkové číslo památky v ÚSKP: 33082/7-4286

Název památky: kašna se sochou Vratislava z Pernštejna

Údaje o památce

Autor (okruh, dílna): autor sochy Karel Dvořák

Sloh / datování: r. 1871

Materiál / technika: pískovec, syenit / sekání

Rozměry:

Předchozí známé rest. zásahy: r. 1902, 1992, 2014

Údaje o akci

Vlastník: Město Nové Město na Moravě

Investor: dtto

Návrh na restaurování vypracován dne: 4. 2. 2020

Návrh vypracoval: Martin Kovařík, akad. sochař a restaurátor

Autor fotodokumentace: dtto

Popis památky

Vznik kašny se sochou je datován k roku 1871, dílo vzniklo na základě objednávky města a připomíná dobu, kdy novoměstské panství spravoval Vratislav z Pernštejna.

Kašna ve tvaru kvadrilobu má bohatě profilovanou stěnu nádoby s obrubou. Dno kašny je tvořeno kamennými dlaždicemi. Na terénu je těleso kašny lemováno jedním obvodovým schodovým stupněm ze žuly.

Uprostřed je osazen hranolový podstavec s římsou, na něm spočívá na nízkém soklíku socha Vratislava z Pernštejna v dobovém renesančním oděvu. V pravé ruce drží svitek výsad, které městu udělil v roce 1580. Na stěnách podstavce jsou čtyři bronzové chrliče vody v podobě lvích hlav.

Stav památky před restaurováním – restaurátorský průzkum

Nádoba kašny je tvořena kamennými profilovanými segmenty, osazenými do drážek dna kašny a spojenými navzájem pomocí kovaných spon na madle nádoby. Dno kašny je složeno z pravoúhlé deskové dlažby, jednotlivé prvky jsou rovněž spojeny kovanými sponami. Styčné spáry pláště kašny jsou v hloubce vyplněny pružnými tmely na bázi MS polymerů a silikonového kaučuku, s povrchovým tmelením v umělém kameni. Některé spáry vykazují drobné poruchy, které se projevují vznikem trhlin a prosakováním vody vně nádoby. Tento stav je v současné době lokalizován na cca třech svislých spárách stěn nádoby. Spárování dlažby dna je rovněž z větší části dožilé, dochází k postupné degradaci pohledové minerální spárovací malty a odhalování vnitřních těsnících hmot. Tyto materiály jsou dále narušovány, přičemž ztrácejí původní těsnící parametry. Tento stav je způsoben stářím materiálových

substancí, použitými materiály a působením vnějších klimatických vlivů. V oblasti spárování dlažby dna je tak možno nejspíše očekávat pravděpodobný průsak vody do podloží kašny. Neodborné snahy o provizorní utěsnění vzniklých defektů opakovaným nanášením silikonového kaučuku jsou vesměs neúčinné s krátkodobým efektem.

Kamenný materiál – nádoba kašny, schody

- obvodové stěny nádoby, dlažba dna a schodové stupně jsou vytesány z hrubozrnného žulosyenitu – durbachitu, šedé horniny s výraznými vyrostlicemi světlých živeců
- povrch kamenného materiálu je kompaktní, bez znatelného narušení korozí, lokálně s mírně povrchově vyplavenou strukturou a odhalenými minerály
- na povrchu kamenných bloků se vyskytují ojedinělé defekty mechanického původu – odlomené rohy a hrany, většinou v okolí spár a spojů

Povrchové nečistoty, biologické depozity

- na povrchu kamene se nacházejí prach, exhalační produkty
- v oblastech spár a výplní, a to zejména na schodových stupních jsou slabé porosty zelených řas a mechů

Tmely

- na kamenných prvcích nádoby kašny se nachází minimální množství tmelů a výplní z minulých oprav
- ve větší míře jsou tmeleny (spárovány) pouze styčné spáry a související plošné defekty v jejich okolí
- tyto výplně a tmely jsou z různých stádií oprav a mají rozdílné materiálové složení i optickou kvalitou, odlišují se navzájem barevností a strukturou
- tyto výplně, tmely a spárování jsou vesměs popraskané vlivem pohybu jednotlivých segmentů kašny, dochází k jejich uvolňování a postupné degradaci

Kovové spojovací prvky, atributy

- spoje jednotlivých obvodových segmentů nádoby kašny, dlažby dna a schodových stupňů jsou vyztuženy pásovými sponami (kramlemi) z nerezové oceli
- tyto prvky jsou novodobé, pocházejí z opravy v roce 1992, nevykazují poruchy

Statické poměry

- celek nádoby kašny a schodů je stabilní, soudržnost jednotlivých prvků je vyhovující, bez zřetelných posunů a poruch v oblasti styčných spár
- k dílčím posunům dochází vždy v zimních měsících vlivem promrzání podloží kašny s následným uvolněním ve svislých spárách a nerušením těsnících hmot

Vyhodnocení průzkumu, závěry

Restaurátorský průzkum byl v této fázi proveden pouze vizuální prohlídkou:

- památka byla v minulosti opakovaně restaurována, opravována byla sochařská výzdoba, socha Vratislava z Pernštejna byla při poslední opravě a rekonstrukci vodního režimu sejmuta z podstavce (r. 2014)
- nádoba kašny byla lokálně přetěsněna přím posledním zásahu v roce 2014, výrazné úniky vody z nádoby se začaly projevovat v letech 2018, 2019
- celek kašny je dle vizuální prohlídky celkově stabilní, obvodové kamenné segmenty kašny vykazují mírný posun ve spárách se vznikem trhlin v řádu desetin milimetrů

- dlažba dna je kompaktní, bez výrazných poruch rovinnosti a uložení desek
- statické poměry podstavce a sousoší jsou vyhovující, celek není výrazně nachýlen a narušen ve spojích
- statické poměry památky jsou stabilizované, celek se nevychyluje ze svislé osy
- **absence stabilního základu (kašna je nepochybně na původní rovnané základně) může být příčinou dílčích posunů obvodových segmentů kašny s následným vznikem trhlin a netěsností**
- vlivem promrzání podloží a vzniku pohybů a dilatací (rozestupování) jednotlivých obvodových segmentů, příp. i dlažebních desek dna nádoby vznikají netěsnosti kašny
- tyto poruchy se cyklicky projevují v jarních měsících po napuštění kašny vodou, po zatížení a usazení nádoby vahou vody se průsak postupně zmírňuje
- tento jev může být způsoben stárnutím a degradací spárovacích a těsnících hmot, spolu s nestabilním podložím v základové části kašny a schodů a může se opakovat každoročně v rozsahu závislém na míře a trvání mrazivých dní

Koncepce restaurátorského zásahu

Restaurátorský zásah bude zaměřen na komplexní ošetření a přetěsnění kamenné nádoby kašny, zahrnující očištění vnějšího a vnitřního pláště kašny, konsolidaci a konzervaci její hmotné podstaty a revizi a opravu těsnění spár a výplní svislých a vodorovných spár tělesa kašny – vlastní nádoby. Povrch stěn a dna nádoby bude očištěn tlakovou vodou, následně bude provedeno odstranění dožilých, nesoudržných či nefunkčních částí spárování a tmelení kamene. Po kompletním vyčištění svislých a vodorovných spár a penetraci kamene bude do spáry aplikován trvale pružný tmel na bázi polyuretanů, event. MS polymerů. Tyto tmely jsou nejlépe schopny přenést dilatace v kamenných blocích nádoby. Povrchové zaplnění spár a finální pohledové tmelení budou provedeny v umělém kameni, plněném žulovou drtí a křemičitým pískem. Budou provedeny plastické retuše spáry a napojení prvků. Hydrofobizace vnitřních partií nádrže kašny nebude prováděná, vzhledem k trvalému ponoření kamene ve vodě a tlaku vodního sloupce by byla neúčinná.

Při restaurování budou použity materiály a technologie nejvyšší kvality od renomovaných výrobců, aplikované běžně při restaurování kulturních památek.

Restaurátorský proces bude zahrnovat tyto etapy:

1. očištění kamene, odstranění biologických náletů a zčernalých depozitů, biosanace
2. úplné vyčištění styčných spár a odstranění všech výplní a spárovacích hmot z minulých oprav, zpevnění narušených partií, slepení prasklých částí
3. utěsnění spár pružným tmelem, event. v kombinaci PU provazců či pásů
4. pohledové tmelení spár a hran tmelem imitujícím kamenný materiál – syenit
5. zpracování rest. zprávy a fotodokumentace

Návrh technologie restaurování

Nádoba kašny, schodové stupně, podstavec sochy:

ČIŠTĚNÍ

- mechanicky, opláchnutí vodou
- stlačený vzduch

ZPEVNĚOVÁNÍ

organokřemičité zpevňovače:

- STEINFESTIGER 100, KSE 300E (REMMERS)
- ŘEDĚNÝ EPOXYDOVÝ LAK

INJEKTÁŽ, LEPENÍ

- RETENOL epoxidové pryskyřice (SPOLCHEMIE)
- MS 76 lepidlo na kámen (AKEMI)

TMELY

polymerní tmely, anorganické pigmenty BAYER

- MARMORKITT L SPECIAL, EPOXY RETENOL, mletá žulová moučka a drtě

HYDROIZOLACE SPÁR

- ALBON STOPAQ (REMMERS)
- SIKAFLEX 11 FC, PRIMER B 733 (SIKA)
- MAXFLEX 100 W (DRIZORO)

Ve Svatce dne 4. 2. 2020

Martin Kovařík, akad. sochař a restaurátor

Akad. sochař a restaurátor
MARTIN KOVAŘÍK
U Mostu č. 11, 592 02 SVRATKA
tel.: 602 346 112
IČO: 433 61 930 DIČ: CZ6408021653



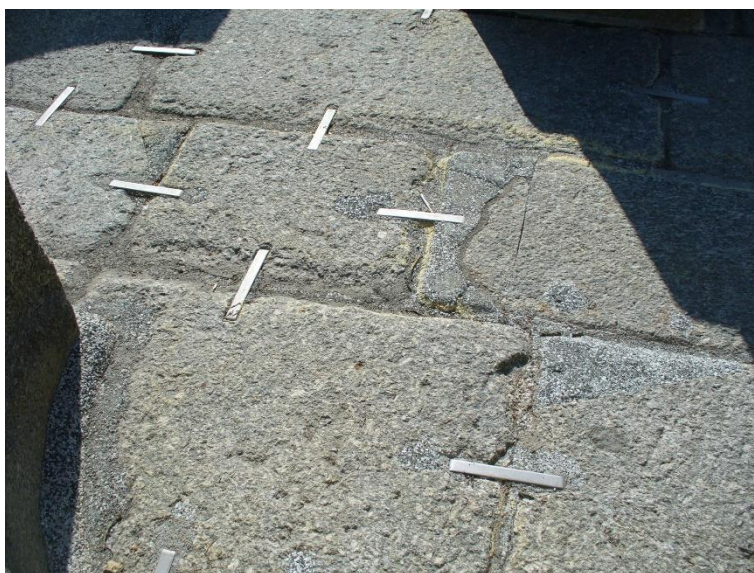
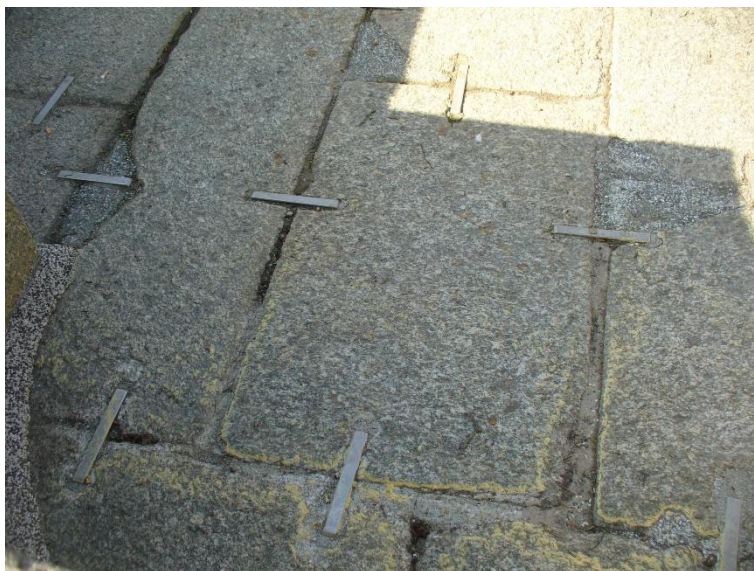
FOTODOKUMENTACE



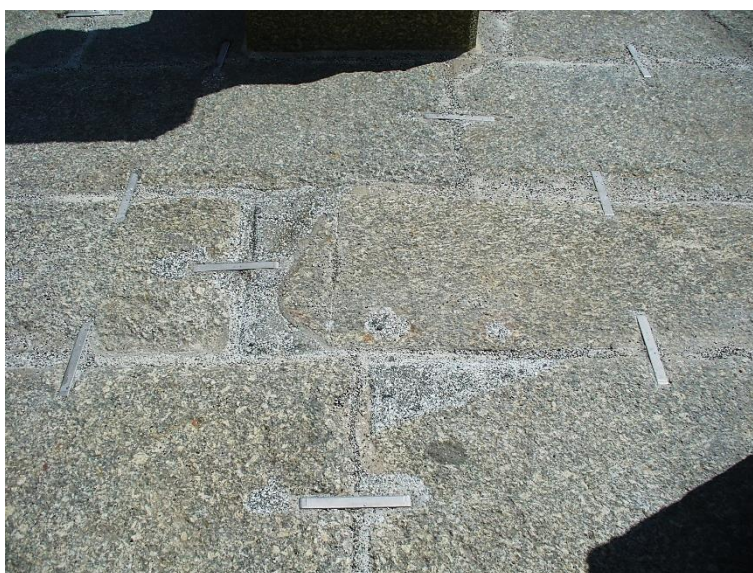
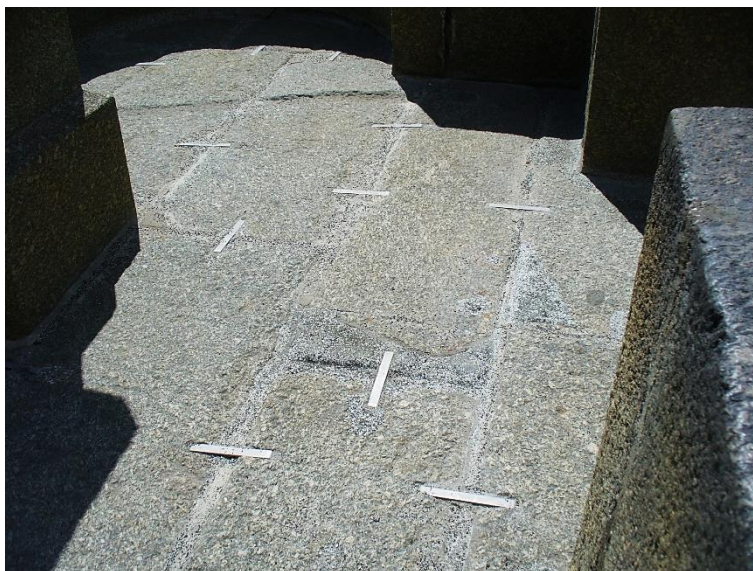
nádoba kašny se sochou Vratislava z Pernštejna – celkový pohled



nádoba kašny se sochou Vratislava z Pernštejna – detaily vnějšího pláště



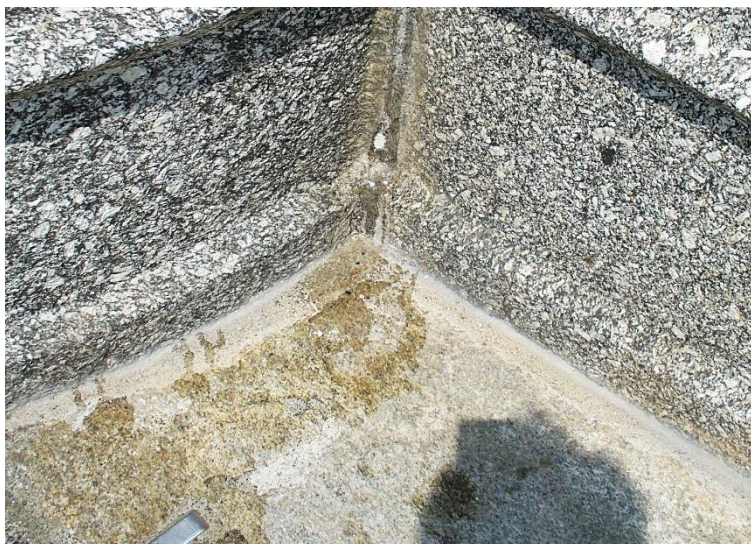
nádoba kašny – detaily spár dna kašny



nádoba kašny – detaily spár dna kašny



nádoba kašny – detaily spár stěn kašny



nádoba kašny – detaily drobných průsaků vně stěn kašny